

ERDÉSZETI ÚJSÁG

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt — kr.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily
írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez
küldendők.

Megjelenik

minden Kedd en

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak
helye 10 kr. Ezen kívül minden hirdetésnél
30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mér-
sékelt díjak egyezség szerint.

Községi csemetekertek.

Közlő: Papp János kerületi erdőőr.

Az állami felügyelet alá átvett községi erdőknél alkalmazott kerületi és községi erdőaltiszteknek első és főkötelessége oda hatni, hogy minden egyes erdőbirtokos erdőterülete nagyságához arányított megfelelő csemetekerttel rendelkezzen, mert ez által az erdősítés munkája, annak sikere nagy mértékben elő lesz mozdítva.

Öt éve annak, hogy ilyen községi erdőnél állok alkalmazásban; kerületemhez 11 község tartozik, melyek határában 16 erdőbirtok áll felügyeletem alatt, melyekből eddig már tizenegynek van saját csemetekertje s melyek közül a legkisebb 200 négyszögöl, melyekben

fekete fenyő, kocsántalan tölgy, virágos kőris tenyész, ezeken kívül még 7 erdőbirtoknál ákác csemetekert is van.

Ismeretes dolog, hogy legbiztosabban és legjobban fogamzanak meg az olyan csemeték, melyek ugyan olyan talajból kerültek ki, mint a milyenbe beültetve lesznek s az éghajlatot is már kicsiny koruktól fogva megszokták. — Ezt a tényt négy év óta van alkalmam tapasztalni, mely idő óta nagyjából már saját csemetekertjeinkből erdősítetek. — Az ültetést azonban még ilyen esetben is nagy gonddal és figyelemmel kell eszközölnünk, mint a hogy azt alább bővebben fogom kifejteni.

1892. július 1-én foglaltam el állásomat s ez időtájt még a zalaegerszegi állami cse-

TÁRCZA.

Rövid utmutató

a preparálásra szánt vadak, emlősök és madarak gyűjtéséhez, ideiglenes konzerválásához és a szállításhoz.

— A „Természet” után. —

Vadászataink alkalmával gyakran van alkalmunk a sik mezőn éppen úgy, mint a magas hegység rengetegekben a legérdekesebb jeleneteket észlelni és néha kedvez a szerencse szép és becses, sőt néha ritka állatokat is hatalmunkba ejteni. Szívesen emlékezünk vissza a látottakra; ha van tudományos becsek vagy általános érdekességük, fel is jegyezzük az irodalomban, vagy vadásztársaink körében reátérünk és közadjuk tapasztalatainkat; — de nem oly könnyen őrizhetjük meg az elejtett becses állatot. Pedig gyakran van annak tudományos becsé, sőt rendkívüli esetben

bizonyító tény. Gyakran kedves emléktárgyként tartanak meg a zsákmányt, máskor büszkeségünket képezni az, hogy megtartsuk mint becses trofeát, vagy talán diszül tömessük ki. — Ki az a szerencsés vadász, aki az elejtett hatalmas sast nem szeretné kiterjesztett szárnyakkal fegyvere fölé akasztani?

Kiben nincs meg a hajlandóság arra, hogy a nagy áldozatok és örömteljes fáradozások árán szerzett nagy kakast mindig ott lássa egyéb trofeái között? S aki ennél becsesebb vadat: szarvast, medvét is emlegethet már: legalább a fejét nem óhajtana-e preparáltatni örök emlékül? Néha a tudomány szempontjából igen becses állatok is ejtetnek el: nem őrizné-e meg a szerencsés vadász ezt a ritka példányt? Igen! De hol es kinél tömesse ki?! — s ha van rá alkalom: miképpen készítse elő az állatot? hogyan küldje? Kibirja-e az utat? Miképen csomagolja? stb. — Ezek azok a kérdések, a melyekre igen sokszor kell levélben feletet adni, mert prakszisomban — különösen mióta divatossá vált állatokat szobák, termek, ebédlők, va-

metekertekből kapták az erdőbirtokosok a csemetéket kifogástalanul csomagolva és szállítva. Hogy mit értek itt a szabályszerű csomagolás alatt, azt fölösleges leírnom, mert ismeretes dolog az a tisztelt olvasók előtt, nagyobb baj volt azonban az, a mi azután következett. A csemetéket szállító erdőhivatal annak rendje és módja szerint értesítette az erdőbirtokost a csemetéknek vasútra tételéről, a közbirtokosság azonban ekkor 2—3 napig is eltárgyalt azoknak hazaszállítása fölött. — Végre megérkeztek a csemeték, ekkor azonban új 3—4 nap volt szükség annak a letárgyalására, hogy ugyan miként is kell majd azokat elültetni. — Természetes, mert hiszen mindent jobban szerettek, mint az erdősitést, mikor pedig nagynehezen hozzá láttak, a munkához egy csapat éretlen gyerkőcöt és tehetetlen aggodat alkalmaztak. — Természetes, hogy ilyen munkaerő mellett a dolog nagyon lassan haladt, az ültetések menetének megvizsgálására kiküldött tiszt urak azonban látva az ültetők nagy tömegét, nyugodtan mentek tovább vizsgálni a nélkül, hogy meggyőződést szereztek volna arról, hogy ez a nagy számú munkás mennyi és milyen munkát végez.

Történt olyan eset is, hogy a vizsgáló biztos már a helyszínén volt megvizsgálandó az ültetés menetét, a csemeték pedig még

akkor is a vasuton voltak, mit különben annak is lehet részben tulajdonítani, hogy a vasuti állomás az értesítőt elkésve küldte ki, de mindenesetre legnagyobb vád érhet a közbirtokosságot, mely lanyhán véve a dolgot, a csemeték hazaszállítását minden ok és alap nélkül huzta, halasztotta s midőn végre nagynehezen a csemeték rendeltetési helyükre értek, azok nagyrésze már elfonnyadt és ültetésre alkalmatlanná lett.

1894. év őszén különös esetnek voltam szemtanúja, mely élénken megvilágítja azt az ellenszenvet, melylyel a nép az erdősités irányában még mindig viseltetik. Egy nap ugyanis két asszonyt megbíztam, hogy hozzanak csemetéket az erdőből, hol azok elföldelve voltak, magam pedig ott maradtam tovább is az ültetést felügyelni. Az asszonyok soká nem jöttek s így türelmet veszítve utánuk indultam. Alig hogy megközelítettem a helyet, hol a csemeték voltak, füstöt láttam felfelé gomolyogni; — óvatosan közeledtem a helyszínére s képzelhető felháborodásom, — midőn a két asszonyt — három öreg ember társaságában — láttam a tűz körül kuporogni, trágár beszédeket mondva s káromolva Istent és embert az erdősités miatt, de felháborodásom tetőpontjára hágott, midőn az egyik banya egy csomó csemetét vett fel a markába és gyöke-

dáskastélyok diszítéséül kitömetni — gyakran intézik hozzám.

Ki tudja hányan vannak, a kik ha ismernék a módját, ha tudnák, kinek küldhetik a preparálandó állatot, mely mint disztárgy vagy trofea néha tudományos becses is bir, mely épp ez okból megóvándó volna az elpusztulástól; hányan vennék igénybe a preparátor segítségét? Vagy ha ugyis megteszik, de nem a maga módja szerint — mennyi bosszuság, kellemetlen kiábrándulás riasztja vissza újabb kísérlettől azt a vadászt, aki egyszer már pórul járt! Bizonyára még egyszer nem kíséri meg az elejtett vad elküldését, mert már egyszer megjárta az utközbe hasznavehetetlenné vált szép állattal. S az ilyen balsiker természetesen nemcsak hogy nem fokozza, de megcsappantja a kedvet s az általános érdeklődést. Éppen ezért talán szívesen fogadják ezeket a szerény sorokat, melyek e szűk keretben éppen csak a legszükségesebbekre terjedhetnek ki.

J.

Az elejtett madarak a lövés helyéről gondosan, lábuknál fogva szállítandók haza és ügyelni kell, hogy tollazatuk meg ne rongálódjék. Ha a lövés után még élet van bennük, hátuknál fogva, szárnyuk alatt erősen összenyomandó mellkasuk, amire csakhamar végük van; vagy pedig hegyes szerszámmal megölelendők olyformán, hogy az öreg likon beledöfünk koponyájukba. A nyakát kicsavarni nem szabad. A vért lemosni vagy a véres tollakat kitépni szintén nem szabad; az a preparátor dolga, aki a tollakat megmossa, szárítja és aztán rendbe hozza.

Télen a madarak előkészítése és elszállítása igen egyszerű. Minden madár szája bedugaszolandó kőcczel, mohával, fűrészpórral, hogy a begyéből kiömlő nedvek be ne piszkítsák feje tollazatát; azután ujságpapírba csomagolandó minden egyes madár, de olyformán, hogy a fark- és szárnytollak ne gyüressenek be. A madarat, ha fagyos idők járnak is, nem szabad hevertetni. Nem szabad különösen szárnyából tollakat

reiket a tűz fölé tartotta. Ez azonban még nem egyedüli módja a csemeték pusztításának. — Azt tapasztaltam ugyanis, hogy az ültető munkások a csemeték nagy részét hol a bokrok közé dugdosták, hol pedig tömegesen elásták, hogy így minél kevesebb kerüljön elültetésre. Ilyen esetnek egyszer járási erdőgondnokom is tanuja volt, midőn kijött az erdősítést megvizsgálni. Főnökömmel az ültetőktől mintegy 15 lépés távolságban beszélgettem, egyik szemem azonban folyton az ültetőkön volt, hát egyszer csak látom, hogy egy 12 éves leányka egy egész csomó csemetét tesz a lyukba s azokat ott befedi. Főlkértem főnökömet, hogy kövesse s felszólítottam a leányt, hogy az elvermelt lyukat bontsa föl; a leány vonakodott, miután azonban látta, hogy minden vonakodása hasztalan, végre felbontotta a lyukat, de olyan óvatosan, hogy a csemeték nem kerültek elő. — Szigoru fölhívásomra azonban tovább ázott s ekkor egy egész csomó két éves fekete fenyő csemete került napfényre; megszámláltam, 57 darab volt. Kérdőre vonván a leányt, hogy ki-nek az utasítására tette azt, bevallotta, hogy erre a többi munkások tanították, a kik szintén így tesznek, hogy így a csemeték minél hamarabb elfogyjanak és az ültetésnek vége legyen.

Nyilvánvaló ebből, hogy mennyi és mily nagy akadálylyal kell megküzdenünk az ilyen

erdősítéseknel s mennyi csemete pusztul el haszontalanul az egész országban, mert meg vagyok arról győződve, hogy ez a gonosz szokás nem csak a mi vidékünkön, de másutt is, sőt országszerte divik.

Vidékünkön tehát ilyen erőtlén munkás népet alkalmaznak az erdőültetéshez, pedig a munka itt elég nehéz, mert az erdőtalaj csekély homokos agyag fölött erős mészkőzet s az egyedüli csemetét, a fekete fenyőt, mit itt ültethetünk, jó mélyre vájt lyukakba kell rakni, hogy a laza talaju csemetekertben szépen fejlődött gyökérzetük az ültetés alkalmával is természetes fekvésbe jusson.

Huszonkét évet meghaladó tapasztalataim nyomán bátran állithatom, hogy az ilyen száraz és égvényes talajon a csemeték biztos megfogását csak a mélyre való ültetéssel érhetjük el, hogy így a györerek a nedvességet jobban tartó mélyebb talajba esvén, még a 3—4 hónapig tartó szárazságot is kibírják.

Az ilyen ültetés munkáját azután a már említett vagy nagyon ifju, vagy elaggott erőtlén munkások bizony nem igen képesek becsületesen elvégezni, mert az olyan talajon, mint a mienk, még erőteljes munkás sem képes napi 8 órai munka mellett 150—155 lyuknál többet ásni.

Meg is látszott az eredmény, mert az eger-

kitépni, vagy kimetszeni, mert az ilyen hiányok meglátszanak a kitömött állaton. Az így elkészített, friss madarak könnyű ládában, vagy a mi még jobb: kemény lemezpapirba (Papendeckel) csomagolva, mint posta-küldemények biztosan jó állapotban érkeznek meg és ekkor a preparátor is örömmel foghat munkájához.

Ha már melegebb az időjárás: ősszel és tavasszal, a madarakat éppen úgy kell előkészíteni és csomagolni, de arra ügyelni kell, hogy minél frissebb állapotba kerüljenek a postára, mert 2—3 napi heverés már megáthat nekik.

Nyáron nem annyira a meleg rongáló hatásától, mint inkább a légykukacok okozta kártól kell tartani. A frissen elszállított madár 24—36 órai utat is jól kibír; de ha a legyek beköpték már akkor, amidőn a vadász még csak hazavitte a zsákmányt, — akkor az utközben fejlődő kukacok elcsufítják főképen a szemeket és a has bőrét annyira, hogy a madár hasznavehetetlenné válik. Nyáron tehát első sorban a legyek-

től kell megóvni a madarat, azután pedig minél frissebb állapotban becsomagolva azonnal a postára adni. A legyekről leginkább akkor kell óvni a madarat, a mikor a lövés helyétől haza szállítjuk. Utközben tehát amennyire lehet, be kell takarni, ami persze nem mindig lehetséges; hanem azért a nagy madarat még sem szabad a tarisznyába gyömöszölni, mert tollazata nagyon összegyűrődne. Otthon azonnal ujságpapirba csomagolandó az ily preparálásra szánt madár és a posta indultaig lehetőleg hűvös helyen (jegespinczében) tartandó.

A csomagra, úgy a szállító levélre is rá kell írni: „friss madár preparálásra“. Célyszerű a preparátornak egyuttal megírni, hogy miképpen készítendő el a madár, hogy aszerint foghasson a munkába. (De nem szabad lezárt levelet a csomagba tenni, mert a pénzügyőri vizsgálatnál lefoglalják és birsággal sujtják. Ezt, sajnos, már többször kellett tapasztalnom.)

A madarakat sokféleképpen lehet preparálni, u. m.
1. Tudományos célokra. Ekkor fel lehet állítani

szegi csemetékből alig maradt meg 20—25 százalék, pedig itt lenne az ideje, hogy siesünk, mert még most is pusztán állnak olyan területeink, melyeknek a rendszeres gazdasági üzemterv szerint már évek előtt beerdősítve kellett volna lenniök.

(Folytatása következik.)

A zsombültetés.

A zsombültetési mód alkalmazása ritkán fordul elő, mindazonáltal, miután vannak esetek, hogy alkalmazását nem nélkülözhetjük, nem fog ártani, ha egyet-mást elmondunk róla.

Ezt az ültetési módot rendszerint vizenyős talajban mocsáros helyek beültetésénél alkalmazzuk. Lásuk, miből is áll a zsombültetés módja? Először is arról kell gondoskodnunk, hogy a beültetendő területhez lehetőleg közel jó porhanyó és száraz talajt halmozzunk föl, annyit, a mennyi az elültetendő csemeték alá szükséges zsombokra elégséges, ezt azután gyeptrágyával vagy gyephamuval jól elegyítjük, megjavítjuk és azután halomba hányjuk, megjegyzendő, hogy ennek a műveletnek már az ültetést megelőző év őszén kell megtörténnie.

Az ilyen módon elkészített talajt azután az ertés előtt a kijelölt csemetehelyekre hordatjuk olyan mennyiségben, hogy ezzel a csemeték gyökerei egész a gyökfő, sőt számot vetve az ülepedéssel, — még vagy 2 centiméterrel ezenfelül is földve legyenek. Ha az ültetés alkalmával a csemeték helyét dudvakkal találunk benőve, akkor ezeket az ültetést megelőzőleg ki kell sarlózni s a területet minden gyomtól lehetőleg

megtisztítani s a zsombokra szánt talajt csak ekkor kell a csemeték helyére felhalmozni.

Az így elkészített zsombokoknál a csemeték elültetésének módja nagyon egyszerű. Az ültető ember ugyanis a készített zsombokba az elültetendő csemete gyökérzetének megfelelő lyukat váj egyik kezével, mi a porhanyó talajban nagyon könnyű dolog, másik kezével pedig a csemetét úgy helyezi be a lyukba, hogy annak gyökerei régi természetes állásukban maradjanak s míg a csemetét bal kezével tartja, a jobbal vigyázva befedi az előbb már jelzett magasságig, ügyelve kivált arra, hogy a gyökérzet között üres hézagok ne maradjanak.

Mocsáros helyen az ültetésnek ez a módja az egyedüli, mely sikerre vezet.

A tisztelt olvasók közül talán nem egy felveti azt a kérdést, hogy hát tulajdonképpen mire való ez a körülményes ültetési mód, mikor a régi módi lyukültetéssel is czélt érhetünk. Igaz, hogy ez sok esetben lehetséges és kedvező időjárás mellett az eredmény is valószínű, de az erdésznek soha sem szabad magát a valószínűsége, a lehetségesre bízni s számolnia kell azzal a körülménnyel, hogy a növényvilág óriásai, a fák legelső fejlődésükben minden egyéb növényzetnél érzékenyebbek s így a siker biztosítására minden kínálózkodó módot és alkalmat meg kell ragadnia.

A zsombültetés alkalmazásával nem szabad haboznunk ott, hol ezt a talajviszonyok meg kívánják, már csak azért sem, mert ez végeredményében minden más módnak fölötte áll. — A sok előny között, melyet a zsombültetés nyújt, első helyen áll az, — hogy a csemete gyökérzetnek megadhatjuk a természetes fekvését sokkal jobban és biztosabban, mint a lyuk ültetésnél; a második, hogy a különben hideg,

II.

Az emlősök — különösen ha nagyobbak — több gondot okoznak már.

1. A nagy emlősöknél (például szarvas, medve, őz, vaddisznó) első sorban arra kell ügyelni, hogy az állat, mielőtt elküldetik, teljesen lehüljön. Télen ez könnyű dolog, de nyáron annál bajosabb.

Télen a nagyobb vadat fel kell bontani, beleit kicsapni és ha teljesen kihült, csak akkor tovább szállítani, — és hogy fel ne horzsolódjék, lábában vagy zsákba varrva friss állapotban küldendő, mint vasuti gyors szállítmány, (preparálásra friss vad) a preparátornak.

Ha langyos az időjárás, czélszerű a beleken és gyomron kívül a szívet és a tüdőt is kivenni; a torkot felhasítani azonban nem szabad. A hus és a mellüreg rongyokkal vagy fűrészporral fel kell száritani, míg a száját, orrlyukakat és a szemeket fűrészporral kell bedugni, felszáritani és behinteni.

A nyári hónapokban mindezt még gondosabban

ugy, mint a muzeumokban szokásos; vagy kisebb biológiai csoportba illeszthető a madár másokkal együtt fészkével, párjával, fiával stb. Vagy pedig mint „bőr“ is preparálható: ez azonban vidéki uradalmi muzeumoknak és magánembereknek nem ajánlható. Szükséges ilyenkor mindig a pontos adatokat: a lövés helyét és idejét reá jegyezni. Hogy him vagy tojó-e? — az a preparátor dolga feljegyezni.

2. Preparálhatók a madarak mint vadászati trofeák, disztárgyak, vagy mint ebédlőkbe, vadászszobákba való fali dekorációk is stb. Előkészíthetők végre egészben vagy csak egyes részeik, például a fejük is tablettákon. Egy és ugyanazon madárból a legkülönbözőbb alakokat hozhatja létre a preparátor ügyes keze, miért is legegyszerűbb azt reá bízni, milyen alakban készítse el és legfeljebb általánosan kell megjelölni: „kiterjesztett szárnyakkal“, „tablettán lábán felfüggesztve“, „dusan diszítve“, „egyszerűen kiállítva“ stb.

vizenyős kötött talajban a csemeték akár nedves, akár száraz időjárás mellett csak sinlődnék, mert az első esetben könnyen kifagynak, szárazságban pedig a talaj megrepedezvén, azok hajszálgökörei eltépődnek míg ellenben a zsombültetés alkalmazásával a zsombokba rakott talaj alatt levő gyeperothadásnak indulván, ez által a csemeték gyökérzetének kellemes hő fejlődik s maga a talaj is az így származott trágya segítségével megtermékenyedik.

Nagyon előnyös, ha az ilyen zsombékba ültetett csemeték fészkeit még gyephantokkal is körül rakják, mert így csemetéinket minden lehető viszontagság ellen megvédik, gyephantokat pedig bárhol is ásó segítségével könnyen gyűjthetünk.

Nem csekély előnye a zsombültetésnek az is, hogy a csemeték magasabb állásuknál fogva a füvek és dudvák által való elnyomatásnak nincsenek annyira kitéve, továbbá hogy a jól elkészített porhanyó, laza talaj szárazság idején több légköri csapadékot képes magába szívni, mint a kiszáradt kötött agyagtalaj s a csemete mindenesetre kevesebbet fog a szárazságtól szenvedni, mint ha közönségesen lyukba lett volna ültetve.

De nem csak vizenyős helyeknél, hanem néha a meredek, talajtakaró nélkül való kopasz oldalakon is nem marad egyéb mód, mint hogy akarva nem akarva zsombültetéshez forduljunk, mert hiszen a kopasz oldalt a zárlat, de főleg a talajvédelem szempontjából sem szabad úgy hagynunk, hanem azt okvetlenül be kell erdősíteni, erre pedig más mód nincs, mint a zsombültetés, mely esetben azonban a zsombokokat egyéb híján mohával kell jól körül keríteni és kövekkel kell jól körül támogatnunk, hogy a vizmosások ellen védve legyenek.

Azt hiszem, hogy e sorok olvasói között kevesen vannak csak, kiknek fel ne tűnt volna, hogy az őserdőkben folytonos legelésnek kitett egész tisztások vannak, melyeknek vad káka és dudva növényzete egész nyáron át diszlik a nélkül, hogy azt a legelő marha csak meg is kóstolná, a juh pedig az ilyen helyeket éppen el is kerüli, mert itt teremnek a neki mérges füvek. Ezek az erdei mocsarak, melyek sem jó füvet nem teremnek, sem természetes uton be nem fásulnak, az erdőnek nem ritkán a legjobb fekvésű, ugynevezett elveszett területei, melyeket a zsombültetéssel minden téren vissza lehet hódítani a kulturának.

Mindezeket szemünk előtt tartva, ha még tekintetbe vesszük azt, hogy ott, hol a zsombültetés elkerülhetlen, a lyukültetés is a közönségesnél sokkal körülményesebb és fáradságosabb, tehát több munkába is kerül, ha figyelembe vesszük, hogy a zsombültetés a már felsoroltaknál fogva sokkal kevesebb utánpótlást igényel és gyorsabb növekvést eredményez, bátran merem állítani, hogy az a lyukültetésnél igen kevéssel kerül többbe, sikere pedig sokkal biztosabb, mely körülmények a zsombültetést a maga helyén az erdősítésnek megbecsülhetlen fontos tényezőjévé teszik.

Hiába, Magyarországon élünk, hol egyáltalán ellenségünk a szárazság és a víz s ezek ellen védekezünk kell szabályozással, töltéssel, hogy kulturális céljainkat elérhessük!

Vén praktikus.

Erdészeti altisztek mulatsága.

Az ungmegyei kincstári erdészeti altisztek valamint a múlt években, úgy mostan is az ez évben létesült segélyalapjuk javára Perecsényben a gyári ven-

kell elvégezni és egy órát vagy napot sem szabad elmulasztani az elszállításnál.

Célszerű a szarvas fejét kóczba csavarni, úgy a disznóét is, azonkívül utóbbit zsákvászonba bevarni, mert a vasuton gyakran kitörik az agyará és kitépik a sörényét.

2. Kisebb emlősök (róka, borz, vidra, nyest, nyuszt, menyét, macska, nyul stb.) hazaszállításánál nem ajánlatos a láb-inakat kihasítani, hanem madzaggal kell a lábakat guzsba kötni. A vasban fogottaknál a törött lábakat nem kell egészen leszakítani és nem célszerű akkor, amidőn agyonütik az állatot a koponyát is dirib-darabra törni. Mindez megnehezíti a preparátor munkáját. Ha a kisebb emlős teljesen kihült, felbontatlanul küldendő kisebb ládában, vagy kemény lemezpapirban (Pappendeckel) burkolva postán. Nyáron különösen a legyekről kell szinte megóvni és minél frissebb állapotban küldeni; ekkor sem bontandók fel. — Ujságpapir, száraz széna vagy szalma használható egyedül célszerűen az elcsomagolásnál; különösen a

fejet kell jól bekötni a papirba, hogy az orr, szájszéle stb. a ládában meg ne sérüljön.

A legapróbb emlősök (egerek stb.) szállításának csak egyetlen helyes módja van, t. i. azonnal ujságpapirba göngyölendők és kis skatulyában (de nem levélborítékban, mint „ajánlott levél”) mielőbb utnak indítandók. Még fagyos télen sem birnak ki 2—3 napi utat, azért nem szabad késni velök. Ezek spiritusban is konzerválhatók.

3. Gyakran csak az elejtett vad fejét kívánja a szerencsés vadász elkészíttetni. Ilyenkor nem elégséges a fejet egyszerűen a nyak egy részével levágni, hanem kell, hogy a nyak és mell bőréből minél nagyobb darabokat messünk hozzája; tehát legalább a lapoczkáktól kezdve fejtendő le a bőr és ez a lefejtett bőrdarab fűrészpörrel szárítandó meg és jól behintendő. Magáról a fejről nem nyuzandó le a bőr.

Az emlősöket egészen megnyuzni és bőrt elküldeni a preparátornak, — az többnyire kárbavesztett munka; legfeljebb „teppich“-et lehet az ilyen bőrből

déglő helyiségeiben Ungvár városának, de különösen intelligenciája közreműködésével folyó hó 15-én rendezték mind anyagi, mind pedig erkölcsi tekintetben sikerült jótékonycélú táncmulatságukat. — A gyári vendéglő táncsterme ezen alkalommal ismét fenyő ágakkal, vadászati tárgyakkal és magyar czimerekkel volt csinosan díszítve, tanuságot téve a természet szabad fiai romlatlan izléséről. A közönség az esti órákban oly nagy számban jelent meg, hogy különösen a táncterem annak befogadására csakhamar szűknek bizonyult, önkénytelen azon óhajt keltve mindenkiben, hogy vajha ezen hátrány a terem megnagyobbitásával szűnnék meg. Lányi Lajos zenéjére a vendégek hamar tánczra perdültek, a mi — leszámítva az éjjeli egy órai szünetet — reggelig, az ungvölgyi vonat indulási idejéig szakadatlanul és kitűnő kedvvel folyt. Az erdészeti altisztek ezen alkalommal hálás köszönetet mondanak mindazoknak, a kik őket kitűzött céljukban támogatták, de különösen teszik ezt dr. Bandlin Hugó és Hochstätter Henrik lovag urakkal szemben, a kik áldozatkészségükkel és szives előzékenységgel feladatukat megkönnyíteni s egyebek között a villanyvilágítást és tánctermet díjtalanul rendelkezésre bocsájtani szivesek voltak. Hálás köszönettel tartoznak továbbá tekintetes Linden mayer Frigyes m. kir. erdészjelölt urnak is, ki a táncmulatság siherét — fáradságot nem kimélve — minden tekintetben előmozdítani igyekezett. Denk Ödön vendéglős pedig kitűnő ételek és italokról gondoskodott. — A belépő jegyek után befolyt 103 frt. Felülfizettek: Elvert család 2 frt 50 kr, Gaar Iván 50 kr, Gajdos István 1 frt, dr. Gulácsy Árpád 3 frt, Hochstätter Henrik lovag 3 frt, id. Kárpa István 50 kr, Kelen Gyula 50 kr, Kmetőnyi Emil 1 frt, Kovács János 50 kr, Láhner Ede 50 kr, Leck

előállítani. Az emlősöket egészen a fűrészporba fektetni, kőcczel, mohával stb. jól körülvenni, légmentesen elzárni — ezek mind célelleses módjai a csomagolásnak, mert ha az állatot nem éri szabadon a levegő, akkor egy nap alatt is megromlik. A timsó, konyhasó vagy más szerek használata szintén nem ajánlatos. — A sózás a preparátor dolga, mert ha ezt nem végzik kellően és gondosan, — akkor könnyen hasznavehetetlenné válik a bőr.

Az emlősök szintén sokféleképen készíthetők el, és részint tudományos gyűjteményekben, részint pedig díszül használhatók. Nagyon megkönnyíti a preparátor munkáját az, ha tudja, mi célra készítse a reá bízott állatot, például ha tudja, hogy gyűjteménybe vagy vadász-szobában lesz-e az elhelyezve, ha tudja, hogy a földön, asztalon vagy szekrényen fog-e állni, vagy végre mint tablettafali dísz lesz-e alkalmazva, például vadászkastélyok ebédlőjében, ami hova-tovább mind divatosabb dekorációt képez ma már főuraknál.

Dr. L. A.

Lajos 50 kr, Lindenmayer Frigyes 1 frt, Matyóka Mihály 50 kr, Matyóka Tivadar 1 frt, Méhely Gyula 50 kr, Német Lajos 1 frt, Nyiredy János 50 kr, Petreczky János 50 kr, Riczkó Géza 1 frt, Ritter Károly 1 frt, Saeuger Nándor 1 frt, Stunpel Ede 50 kr, Sebesi Ferencz 50 kr, Svenda László 2 frt, Sztanek Gyula 50 kr, Wappel József 50 kr. összesen 25 frt 50 kr. — Belépő jegyeit megváltották: Ajtay János 2 frt, Ackerszman Adolf 1 frt, Bánóczy Béla 1 frt, Döry József 1 frt, Fekete Béla 1 frt, Homa Pál 1 frt, Huszár József m. kir. erdőgy. 1 frt, Jánossy Dénes 1 frt, Kanyuk Elek 1 frt, dr. Kerekes István 1 frt, Laukó Sándor 2 frt, Lehoczky Madár 2 frt, Lévy Mór 1 frt, Napholez Jenő 1 frt, Okolicsány János 1 frt, Pásztor Sándor 1 frt, Polányi Lajos 1 frt, Rejtő Adolf 1 frt, Rezy Vilmos 1 frt, Rochlitz Nándor 2 frt, Rónay Antal m. kir. főerdőtanácsos 5 frt, Sziklay Lajos 2 frt, Szomori János 1 frt 50 kr, Takács Miklós 1 frt, Török József gróf 5 frt, Tóth Károly 50 kr, Weisz Ferencz 1 frt 50 kr, Wittich Lajos 1 frt, Zachar Jakab 2 frt, összesen 69 frt 50 kr. Az összes bevétel tehát: 198 frt, a kiadás 76 frt 10 kr, marad mint tiszta jövedelem 121 frt 90 kr, a mely összeg gyümölcsözés végett az eddigi alaphoz csatolandó, a pesti „általános tisztviselő egyesület bányá- és erdészeti takaréksz. és előleg társulat“-nak küldetett meg.

A „Röpirat“

dolgában lapunk jövő száma hosszabb felhívást fog hozni, melyet külön lenyomatban mindazoknak megküldünk, kik lapunkat nem járatják, de czimük előttünk ismeretes. Ujból fölkérjük lapunk összes barátait, kivált a kincstári és közalapítványi személyzetet, hogy a hatóságuk területén alkalmazottak pontos névjegyzékét mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy így czimjegyükünk minél pontosabb és gazdagabb legyen.

Ujabban előfizettek: 13. Szvorényi Pál. 14. Nagy József (N.-Palag), 15. Zudor Jakab, 16. Páris Lajos. Az előfizetéseket kérjük lehetőleg a jövő hó elején beküldeni.

Különfélék.

Személyi hírek. Az apatini m. kir. erdőhivatalnál a következő előléptetések, illetve kinevezések történtek az ujév alkalmából: I. osztályu főerdőorré: Orbán János, Leszher Alajos; II. osztályu főerdőorré: Nagy Károly, Szabó Antal; — III. oszt. főerdőorré: Nyárai János és Bognár József; I. oszt. erdőorré: Kasanszki József, Dékits Ignác és Hézei János; II. oszt. erdőorré: Linder Jakab, Czakóczi Bertalan és Gersits András; III. oszt. erdőorré: Schreiner Mihály, Nagy György, ifj. Szeidel József, Finna Sámuel, Nagy Károly, Kiss Ferencz és Madarász György; IV. oszt. erdőorré: Reiter Ferencz volt IV. oszt. faraktárór, Hegybeli Mihály, Graf József, András József, Herbst

István, Major Nándor, Bugadzsa János erdőlegények, Kemenczi Mihály volt segédőr; IV. oszt. faraktárórré: Szücs József; I. oszt. erdőlegényné: Bombola Pál, II. oszt. erdőlegényné: Klinovszki István, Kollár Ferencz; III. oszt. erdőlegényné: Dobos Géza, Borkésa Henrik. Az előléptetések — mint tudósítónk értesít — a szó szoros értelmében a sorrend betartásával történt. Gratulálunk!

A veszett eb áldozatai. Brassóból táviratozzák: A városban nagy rémületet okozott két veszett eb. Az egyiket sikerült leütni, mielőtt kárt okozhatott volna, a másik azonban befutkározva az utcákat, öt embert megmart, ezek közül egy asszonyt valósággal összemarczangolt. Utolsó áldozata élet-halálharcot vívott a veszett állattal, míg fejszéjével hatszori csapásra leterítette. Az egyik áldozatnak a kezét azonnal amputálták. Valamennyi megmart beteget Budapestre szállítottak a Pasteur-intézetbe.

A szerelmes czipész-legény. Nagyváradról táviratozzák, hogy az ottani szőlőhegyen véres dráma folyt le. Szatmári Imre czipész-legény szerelmes volt Kis Juliska 19 éves leányba. A leányt azonban az apja másnak szánta. A szerelmesek erre közös elhatározással halálra szánták magukat. Ki mentek a szőlőhegyre, a hol Szatmári revolverrel hátba lőtte Juliskát. A leány lerogyott. Szatmári erre még egy lövést irányzott a leány arczába, aki néhány percz múlva kisenvedett. Ezután a gyilkos szerető a maga homlokának irányította a fegyvert s szörnyet halt. — A gyilkosság napján délelőtt a férfi a helybeli lapokhoz küldött levelező lapokon tudatta kegyetlen elhatározását, de a levelező lapok csak a katasztrófa megtörténte után jutottak kézhez.

130 éves ember. Az ungmegyei Kosztrina községben a héten halt meg Csüreny Jurko paraszt ember, életének nem kevesebb, mint 130-ik évében. Felesége: Kerpánics Mária négy év előtt halt meg s akkor 120 éves volt.

Megszökött halott. Egerből írják az alábbi mulatságos történetet. Egy Sári községbeli paraszt a minap beballagott Gyöngyösre, hogy egy-két ügyesbajos dolgát eligazítsa. Ez sikerült is neki s este felé more patrio betért a csapszékebe egy kis áldomásra. — Kis áldomásból lesz a nagy áldomás s a sári-i ember úgy éjféltájban alaposan elázva jött ki a korcsmából. — Haza akart menni a falujába, de utközben a város végén a sok ital leütötte a lábáról. Lefeküdt egy fatövében s elaludt. Csikorgó hideg volt akkor éjszaka s a szabadban fekvő ember megdermedt, olyan lett, mint a halott. A gyöngyösiék másnap rémülve látták a halott idegent. Csakhamar eljött a hatósági halotyszállító kocsi, melyre felpakolták a sári-i embert és vitték befelé a kórházba. Utközben aztán a kocsirázás magához térítette a holtnak vélt embert. Felült és hátba bökte a kocsist: — Hova hé!

A kocsis majd lefordult a bakról rémültében.

— Minden jó lélek dícséri az urat!

— Hová visz kend? — ismételte a kérdést a sári-i ember.

— Vagy úgy! Hová viszem kendet — szolt egy kissé magához térve a kocsis. — Hát a hova minden halottat dukál vinni, a kórházba, a hol a doktor urak majd fölmetélik kendet és megmondják, hogy mitől halt meg.

A sári-i embernek még a hajaszála is égnek meredt erre a fölvilágosításra. Halottól szokatlan fürgeséggel egy pillanat alatt a földön termett és eszeveszett futással menekült, a merre látott. A kocsis pedig bámult egy ideig, aztán behajtott a kórházba és jelentette:

— Egy halottat hoztam volna, instálom, de utközben leugrott a kocsiról.

Felelős szerkesztő és lapkiadó tulajdonos:
Podhradszky Emil.

3853/897. szám.

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán üresedésbe jött és Sugág község székhelyével rendszeresített kerületi erdőőri állásra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve:

Évi fizetés	250 frt.
Lótartási átalány	80 frt.
Irodai átalány	5 frt.
Két hold kaszálló vagy ennek megváltási díja	20 frt.
Husz köbméter tűzifa vagy	40 frt.
Összesen	395 frt.

Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. tv. sz. 37. §-a értelmében felszerelt folyamodványait folyó évi február hó 10-éig alulirothoz nyújtsák be.

Szászsebes, 1898. évi január hó 14-én.

A járási főszolgabíró:
Dörr Albert.

Dr. LENDL ADOLF praeparatoriuma, Budapest, II., Donati utca 7. szám

vesz kitömes czéljából
frissen lőtt vadakat, különösen uhukat, nagy sasokat, nagy medvét (egyet vagy kettőt), nagy hiuzokat, medvebocsot, nyusztot, nyestet, vidrát, borzot, vadmacskát.

Az állatok nyuzatlanul póstán vagy vasuton gyorsárúként küldendők be.

MEGJELENT

BLUM és TÁRSA

udvari egyenruha szállítók

➔ legujabb árjegyzéke. ➔

Kérjen mindenki egy példányt ezen kiváló elsőrangú czégtől, mely bérmentve lesz azonnal beküldve.

A nagyméltóságu földművelésügyi m. kir. Ministeriumnak 1894 évi augusztus hó 11-én kelt magas intézkedésével,

czégünk ujjalag megbízott

a nagytekintetű erdőtiszték és az erdészeti altiszték egyenruhájának szállításával.

Tisztelettel értesítjük tehát, hogy nálunk minden néven nevezendő egyenruházati cikkek

hivatalos uton részletfizetésre

megrendelhetők.

POLGÁRI RUHAK

a legjobb francia és angol divat szerint készítetnek.

Vidéki megrendelések kiváló figyelemmel eszközöltetnek.

➔ Óvakodjék mindenki oly czégektől, melyek olcsóbb ajánlattal akarják régi vevőinket félrevezetni ➔

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

elsőrangú egyenruha készítő intézete.

Ő csász. és kir. Fensége József Főherceg udvari szállító
A földművelés m. kir. Ministerium szállító.

BUDAPEST IV.

Sütő utca 2. Szervitater sarkán.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.